

EURÓPAI PARLAMENT

2004

2009

Plenárisülés-dokumentum

A6-0361/2008

19.9.2008

JELENTÉS

a 2201/2003/EK rendeletnek a joghatóság tekintetében történő módosításáról és a házassági ügyekben alkalmazandó jogra vonatkozó szabályok bevezetéséről szóló tanácsi rendeletre irányuló javaslatról (COM(2006)0399 – C6-0305/2006 – 2006/0135(CNS))

Állampolgári Jogi, Bel- és Igazságügyi Bizottság

Előadó: Evelyne Gebhardt

A vélemény előadója (*) : Carlo Casini, Jogi Bizottság

(*) Társult bizottság – az eljárási szabályzat 47. cikke

Eljárások jelölései

- * Konzultációs eljárás
leadott szavazatok többsége
- **I. Együtműködési eljárás (első olvasat)
leadott szavazatok többsége
- **II. Együtműködési eljárás (második olvasat)
leadott szavazatok többsége a közös álláspont jóváhagyásához; a Parlament összes képviselőjének többsége a közös álláspont elutasításához vagy módosításához
- *** Hozzájárulási eljárás
a Parlament összes képviselőjének többsége, kivéve az EK-Szerződés 105., 107., 161. és 300., valamint az EU-Szerződés 7. cikke alá tartozó esetekben
- ***I. Együtdöntési eljárás (első olvasat)
leadott szavazatok többsége
- ***II. Együtdöntési eljárás (második olvasat)
leadott szavazatok többsége a közös álláspont jóváhagyásához; a Parlament összes képviselőjének többsége a közös álláspont elutasításához vagy módosításához
- ***III. Együtdöntési eljárás (harmadik olvasat)
leadott szavazatok többsége az közös szövegtervezet jóváhagyásához

(Az eljárás típusa a Bizottság által javasolt jogalaptól függ)

Módosító javaslatok jogalkotási szöveghez

A Parlament módosító javaslataiban a módosított szöveg **félkövér dőlt betűkkel** van kiemelve. A *normál dőlt betűs* kiemelés jelzi az illetékes osztályoknak, hogy a jogalkotási szöveg mely részeiben javasolnak javításokat a végleges szöveg kidolgozásának elősegítése érdekében (például nyilvánvaló hibák vagy kihagyások egy adott nyelvi változatban). Az ilyen jellegű javasolt módosításokat egyeztetni kell az érintett osztályokkal.

TARTALOMJEGYZÉK

	Oldal
AZ EURÓPAI PARLAMENT JOGALKOTÁSI ÁLLÁSFOGLALÁS-TERVEZETE	5
INDOKOLÁS	21
VÉLEMÉNY A JOGI BIZOTTSÁG RÉSZÉRŐL.....	24
ELJÁRÁS	31

(*) Társbizottsági eljárás – az eljárási szabályzat 47. cikke

AZ EURÓPAI PARLAMENT JOGALKOTÁSI ÁLLÁSFOGLALÁS-TERVEZETE

a 2201/2003/EK rendeletnek a joghatóság tekintetében történő módosításáról és a házassági ügyekben alkalmazandó jogra vonatkozó szabályok bevezetéséről szóló tanácsi rendeletre irányuló javaslatról
(COM(2006)0399 – C6-0305/2006 – 2006/0135(CNS))

(Konzultációs eljárás)

Az Európai Parlament,

- tekintettel a Bizottságnak a Tanácshoz intézett javaslatára (COM(2006)0399),
 - tekintettel az EK-Szerződés 61. cikkének c) pontjára és 67. cikkének (1) bekezdésére, amely alapján a Tanács konzultált a Parlamenttel (C6-0305/2006),
 - tekintettel eljárási szabályzata 51. cikkére,
 - tekintettel az Állampolgári Jogi, Bel- és Igazságügyi Bizottság jelentésére, valamint a Jogi Bizottság véleményére (A6-0000/2008),
1. jóváhagyja a Bizottság javaslatát, annak módosított formájában;
 2. felkéri a Bizottságot, hogy ennek megfelelően változtassa meg javaslatát, az EK-Szerződés 250. cikke (2) bekezdésének alapján;
 3. felkéri a Tanácsot, hogy tájékoztassa a Parlamentet arról, ha a Parlament által jóváhagyott szövegtől el kíván térni;
 4. felkéri a Tanácsot a Parlamenttel való újbóli konzultációra abban az esetben, ha lényegesen módosítani kívánja a Bizottság javaslatát;
 5. utasítja elnökét, hogy továbbítsa a Parlament álláspontját a Tanácsnak és a Bizottságnak.

A Bizottság által javasolt szöveg

A Parlament módosításai

Módosítás 1 (6A) PREAMBULUMBEKEZDÉS (új)

(6a) Az a lehetőség, hogy kiválasszák a házasság felbontására vagy a különválásra alkalmazandó jogot, nem sértheti a gyermek érdekét.

Indokolás

A 2201/2003 rendelet 12. és 13. cikkét a bíróság kiválasztására is alkalmazni kell. Lényeges tehát, hogy a gyermek érdekét figyelembe vegyék.

Módosítás 2
1B PREAMBULUMBEKEZDÉS (új)

(6b) A hatáskörrel rendelkező bíróság és az alkalmazandó jog kijelölése előtt fontos a házastársak számára, hogy hozzáférjenek a házasság felbontása és a különválás terén a nemzeti és közösségi jog, valamint az eljárások lényeges szempontjaira vonatkozó naprakész információkhoz. Annak érdekében, hogy biztosítsák a megfelelő minőségű információhoz való hozzáférést, a Bizottságnak rendszeresen naprakészé kell tennie az információt a polgári és kereskedelmi ügyekben az Európai Igazságügyi Hálózat létrehozásáról szóló, 2001. május 28-i 2001/470/EK tanácsi határozattal¹ létrehozott, nyilvános internetes információs rendszerben.

¹ HL L 174., 2001.6.27., 25. o.

Indokolás

Ügyelni kell arra, hogy a felek választása tudatos választás legyen, vagyis hogy a két házastársat kellőképpen tájékoztassák a választásuk konkrét következményeiről. Ebben a tekintetben el kell gondolkodni arról, hogy mi a legjobb mód annak biztosítására, hogy a joghatóságról való megállapodást aláíró felek teljes és megbízható információt kapjanak az aktus aláírása előtt.

Módosítás 3
6C PREAMBULUMBEKEZDÉS (új)

(6c) Az a lehetőség, hogy közös megegyezéssel kiválasszák a bíróságot és az alkalmazandó jogot, nem sértheti a két házastárs jogait és esélyegyenlőségét. E tekintetben a nemzeti bírácoknak a megkötött megállapodás jogi következményeit illetően tudatában kell lenniük a két házastárs tudatos választása jelentőségének.

Indokolás

Ügyelni kell arra, hogy a felek választása tudatos választás legyen, vagyis hogy a két házastársat kellőképpen tájékoztassák a választásuk konkrét következményeiről. Valamennyi hatóságnak meg kell bizonyosodnia arról, hogy a két házastárs tudatában van megállapodásuk következményeinek.

Módosítás 4

7A PREAMBULUMBEKEZDÉS (ÚJ)

(7a) A „szokásos tartózkodási hely” kifejezés jelentését e rendelet célkitűzéseivel összhangban kell értelmezni. A jelentést a bírónak kell esetenként meghatározni ténybeli alapokon. E kifejezés nem a nemzeti jog szerinti fogalomra utal, hanem egy önálló közösségi jogi fogalomra.

Módosítás 5

9A PREAMBULUMBEKEZDÉS (új)

(9a) A két házastárs tudatos megállapodása e rendelet lényeges elve. A házaspárból mindkét félnek pontosan tudnia kell, hogy melyek a bíróság és az alkalmazandó jog kiválasztásának jogi és szociális következményei.

Indokolás

Lehetséges, hogy a kollíziós szabály egy másik tagállam jogát jelöli ki. Ebben az esetben a bírónak a külföldi jogot kell alkalmaznia, ami problémás lehet a megkeresett bíróságok számára. Fontos annak biztosítása, hogy a bíró konzultálhasson egy megfelelő szervvel.

Módosítás 6

1 CIKK – 1 PONT

Cím (2201/2003/EK rendelet)

A Tanács 2201/2003/EK rendelete a **házassági** ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, továbbá a

A Tanács 2201/2003/EK rendelete a **házasság-felbontási és különválási** ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és

házassági ügyekben alkalmazandó jogról.

végrehajtásáról, továbbá a házassági ügyekben alkalmazandó jogról.

Módosítás 7
1 CIKK – 1 A PONT (új)

2 cikk – 11 a pont (új) (2201/2003/EK rendelet)

1a) A 2. cikk a következő ponttal egészül ki:

„11a) szokásos tartózkodási hely: az a hely, ahol a kérdéses személy rendszeres lakhelye található”

Indokolás

A szokásos tartózkodási hely meghatározását úgy kell megadni, hogy az önkényes értelmezés lehetőleg elkerülhető legyen. Természetesen a bíróságnak a meghatározás alkalmazása előtt minden releváns tényt meg kell vizsgálnia.

Módosítás 8
1 CIKK – 2 PONT
3a cikk – 1 bekezdés – a pont (2201/2003/EK rendelet)

a) ***fennáll a 3. cikkben felsorolt valamely joghatósági ok, vagy***

a) ***a megállapodás megkötésének időpontjában a 3. cikk szerint az említett tagállam bírósága illetékes, vagy;***

Indokolás

Meg kell határozni a pontos időpontot, amikor a követelményeket alkalmazni kell.

Módosítás 9
1 CIKK – 2 PONT
3a cikk – 1 bekezdés – b pont (2201/2003/EK rendelet)

b) legalább három ***évig ott*** volt a házastársak ***utolsó*** közös szokásos tartózkodási helye, vagy

b) ***a megállapodás megkötésének időpontjában az a tagállam, ahol legalább három éve volt a házastársak közös szokásos tartózkodási helye, azzal a feltétellel, hogy ez a helyzet nem ér véget a bírósághoz fordulás előtt három évvel, vagy***

Indokolás

Meg kell határozni a pontos időpontot, amikor a követelményeket alkalmazni kell.

Módosítás 10

1 CIKK – 2 PONT

3a cikk – 1 bekezdés – c pont (2201/2003/EK rendelet)

c) a házastársak egyike e tagállam állampolgára, vagy az Egyesült Királyság és Írország tekintetében „domicile”-l (lakóhellyel) rendelkezik az utóbbi tagállamok egyikének területén.

c) a **megállapodás megkötésének időpontjában a** házastársak egyike e tagállam állampolgára, vagy az Egyesült Királyság és Írország tekintetében „domicile”-l (lakóhellyel) rendelkezik az utóbbi tagállamok egyikének területén.

Indokolás

Meg kell határozni a pontos időpontot, amikor a követelményeket alkalmazni kell.

Módosítás 11

1 CIKK – 2 PONT

3a cikk – 1 a bekezdés – ca pont (új) (2201/2003/EK rendelet)

ca) a házasságkötésre ebben a tagállamban került sor.

Indokolás

A házasságkötés országának a felek általi megválasztását úgy kell tekinteni, mint az adott ország törvényeinek elfogadását.

Módosítás 12

1 CIKK – 2 PONT

3a cikk – 2 bekezdés (2201/2003/EK rendelet)

(2) A joghatóságról való **megállapodást írásba kell foglalni, és mindkét házastársnak alá kell írnia** legkésőbb a bíróság megkeresésének időpontjában.

(2) A joghatóságról való **megállapodás tetszés szerinti időpontban megköthető és módosítható, de ennek** legkésőbb a bíróság megkeresésének időpontjában **meg kell történnie. A megállapodás hatálya a teljes eljárás alatt folyamatos.**

A megállapodást írásba kell foglalni, keltezéssel kell ellátni és mindkét

házas társnak alá kell írnia. Ha annak a tagállamnak a joga, amelyben az egyik házastárs szokásos tartózkodási helye volt a megállapodás megkötésének időpontjában, további alaki követelményeket ír elő az ilyen megállapodásokra, teljesíteni kell e követelményeket. Ha a házastársak szokásos tartózkodási helye olyan különböző tagállamokban volt, amelyek jogszabályai további alaki követelményeket írnak elő, a megállapodás akkor érvényes, ha teljesítik az egyik jog által előírt követelményeket.

Ha a megállapodás egy házassági szerződés része, teljesíteni kell e házassági szerződés alaki követelményeit.

Módosítás 13

1 CIKK – 3 PONT

4 és 5 cikk (2201/2003/EK rendelet)

3) A 4. és 5. cikkben a „3. cikk” szövegrész helyébe a „3. és 3a. cikk” szövegrész lép.

3) A 4. és 5. cikkben a „3. cikk” szövegrész helyébe a „3., 3a. és 7. cikk” szövegrész lép.

Módosítás 14

1 CIKK – 5 PONT

7 cikk – a pont (2201/2003/EK rendelet)

a) amely tagállam területén legalább három évig a házastársak **korábbi közös** szokásos tartózkodási helye volt, vagy

a) amely tagállam területén **korábban** legalább három évig a házastársak szokásos tartózkodási helye volt, **feltéve, hogy ez az időszak nem haladja meg a három évet a bírósághoz fordulás előtt,** vagy;

Indokolás

El kell kerülni az eljáró bíróság felek általi megválasztását.

Módosítás 15

1 CIKK – 5 A BEKEZDÉS (új)

7 a cikk (új) (2201/2003/EK rendelet)

(5a) A rendelet a következő cikkel egészül ki:

„7a. cikk

Forum necessitatis (a szükségképpen hatáskörrel rendelkező és illetékes bíróság)

Ha az e rendelet szerint hatáskörrel rendelkező bíróság olyan tagállamban található, amelynek joga a házasság felbontásáról nem rendelkezik, vagy nem ismeri el a kérdéses házasság létét vagy érvényességét, a joghatóság a következő tagállamot illeti:

a) az egyik házastárs állampolgársága szerinti tagállam; vagy

b) az a tagállam, amelyben a házasságot kötötték.”

Indokolás

A módosítás rendezi azokat a helyzeteket, amelyekben a rendelet 3. ,3a. és 7. cikkében szereplő követelmények szerint a juttatott jog nem ismeri el a kérdéses házasság létét vagy érvényességét.

Módosítás 16

1 CIKK – 6 PONT

12 cikk – 1 bekezdés (2201/2003/EK rendelet)

6) A 12. cikk (1) bekezdésében a „3. cikk” szövegrész helyébe a „3. **és 3a.** cikk” szövegrész lép.

6) A 12. cikk (1) bekezdésében a „3. cikk” szövegrész helyébe a „3. **,3a. és 7.** cikk” szövegrész lép.

Módosítás 17

1 CIKK – 7 PONT

20 a cikk – Cím (2201/2003/EK rendelet)

Jogválasztás a felek által

Az alkalmazandó jog felek általi kiválasztása

Módosítás 18

1 CIKK – 7 PONT

20a cikk – 1 bekezdés – -a pont (új) (2201/2003/EK rendelet)

-a) a megállapodás megkötésének időpontjában a házastársak közös szokásos tartózkodási helye szerinti állam joga;

Indokolás

Ésszerűnek tűnik, hogy ezt a követelményt belefoglalják a több pontba is az alkalmazandó jog kiválasztásához.

Módosítás 19

1 CIKK – 7 PONT

20a cikk – 1 bekezdés – a pont (2201/2003/EK rendelet)

a) a házastársak utolsó közös szokásos tartózkodási helye szerinti állam joga, amennyiben egyikük még ott tartózkodik;

a) a házastársak utolsó közös szokásos tartózkodási helye szerinti állam joga, amennyiben egyikük **a megállapodás megkötésének időpontjában** még ott tartózkodik;

Indokolás

Meg kell határozni a pontos időpontot, amikor a követelményeket alkalmazni kell.

Módosítás 20

1 CIKK – 7 PONT

20a cikk – 1 bekezdés – b pont (2201/2003/EK rendelet)

b) az egyik házastárs állampolgársága szerinti állam joga, illetve az Egyesült Királyság és Írország tekintetében az egyik **házastárs** „domicile”-je (lakóhelye) szerinti állam joga;

b) az egyik házastárs állampolgársága szerinti állam joga, illetve az Egyesült Királyság és Írország tekintetében az egyik **házastársnak a megállapodás megkötésének időpontjában meglévő** „domicile”-je (lakóhelye) szerinti állam joga;

Indokolás

Meg kell határozni a pontos időpontot, amikor a követelményeket alkalmazni kell.

Módosítás 21

1 CIKK – 7 PONT

20a cikk – 1 bekezdés – c pont (2201/2003/EK rendelet)

c) azon állam joga, amelyben a **házastársak** legalább **öt** évig **tartózkodtak**;

c) azon állam joga, amelyben a **házastársaknak korábban** legalább **három** évig **volt a szokásos tartózkodási helyük**;

Indokolás

Kissé önkényesnek tűnik, hogy a 20a. cikk (1) bekezdésének b) pontjában és a 7. cikk a) pontjában eltérő időtartamú követelmények vannak. Az előadó javasolja, hogy az összes időtartamot 3 évhez igazítsák.

Módosítás 22

1 CIKK – 7 PONT

20a cikk – 1 bekezdés – ca pont (új) (2201/2003/EK rendelet)

ca) annak az államnak a joga, amelyben a házasságot kötötték;

Indokolás

Ésszerűnek tűnik, hogy ezt a követelményt belefoglalják a több pontba is az alkalmazandó jog kiválasztásához.

Módosítás 23

1 CIKK – 7 PONT

20a cikk – 1 bekezdés – da pont (új) (2201/2003/EK rendelet)

da) annak az államnak a joga, amelyben a házasságot kötötték;

Indokolás

A házasságkötés országának a felek általi megválasztását úgy kell tekinteni, mint az adott ország törvényeinek elfogadását.

Módosítás 24

1 CIKK – 7 PONT

20 a cikk – 2 bekezdés (2201/2003/EK rendelet)

(2) Az alkalmazandó jog kijelöléséről szóló megállapodást írásba kell foglalni, és mindkét házastársnak alá kell írnia legkésőbb a bíróság megkeresésének időpontjában.

2. Az alkalmazandó jog kijelöléséről szóló megállapodást írásba kell foglalni, és mindkét házastársnak alá kell írnia legkésőbb a bíróság megkeresésének időpontjában.

Azonban, ha annak a tagállamnak a joga,

amelyben az egyik házastárs szokásos tartózkodási helye volt a megállapodás megkötésének időpontjában, további alaki követelményeket ír elő az ilyen megállapodásokra, teljesíteni kell e követelményeket. Ha a házastársak szokásos tartózkodási helye olyan különböző tagállamokban volt, amelyek jogszabályai további alaki követelményeket írnak elő, a megállapodás akkor érvényes, ha teljesítik az egyik jog által előírt követelményeket.

Ha a megállapodás egy házassági szerződés része, teljesíteni kell e házassági szerződés alaki követelményeit.

Indokolás

Azon helyzetek egyértelművé tétele, amikor a nemzeti jog vagy a házassági szerződés e rendeletnél szigorúbb követelményeket ír elő.

Módosítás 25 1 CIKK – 7 PONT

20a cikk – 2a bekezdés (új) (2201/2003/EK rendelet)

(2a) Amennyiben a jelen cikk (1) bekezdésének megfelelően megnevezett jog nem ismeri el a különélést vagy válást, vagy pedig a házastársak valamelyikére nézve hátrányos módon teszi ezt, az eljáró bíróság országának jogát („lex fori”) kell alkalmazni.

Indokolás

Ez a módosítás olyan, harmadik országokból származó nők problémáit hivatott orvosolni, akik valamely uniós tagállamban szeretnének elválni, vagy házastársuktól külön élni. A különélési jogot vagy válást mint a személyes függetlenség megvalósulását elérni szándékozó személyek érdekeinek elsőbbséget kell tulajdonítani a nemzeti jog alkalmazásával szemben. Ilyen esetekben egyes válást vagy különélést kérelmező, valamely tagállamban élő személyek számára az adott nemzeti jog alkalmazása inkább akadályt jelent.

Módosítás 26 1 CIKK – 7 PONT

20 b cikk – bevezető rész (2201/2003/EK rendelet)

A 20a. cikk szerinti jogválasztás hiányában a házasságfelbontásra **és** a különválásra azon **állam** joga alkalmazandó:

A 20a. cikk szerinti jogválasztás hiányában a házasságfelbontásra **vagy** a különválásra **az alábbi sorrendben** azon **tagállam** joga alkalmazandó:

Módosítás 27

1 CIKK – 7 PONT

20b. cikk a) pont (2201/2003/EK rendelet)

a) amelyben a házastársak közös szokásos tartózkodási helye található; ennek hiányában

a) amelyben a **megállapodás megkötésének időpontjában a** házastársak közös szokásos tartózkodási helye található; ennek hiányában,

Indokolás

Meg kell határozni a pontos időpontot, amikor a követelményeket alkalmazni kell.

Módosítás 28

1 CIKK – 7 PONT

20b cikk – b pont (2201/2003/EK rendelet)

b) amelyben a házastársak utolsó közös szokásos tartózkodási helye volt, amennyiben egyikük még ott tartózkodik; ennek hiányában

b) amelyben a **megállapodás megkötésének időpontjában a** házastársak utolsó közös szokásos tartózkodási helye volt, amennyiben egyikük még ott tartózkodik; ennek hiányában,

Indokolás

Meg kell határozni a pontos időpontot, amikor a követelményeket alkalmazni kell.

Módosítás 29

1 CIKK – 7 PONT

20b cikk – c pont (2201/2003/EK rendelet)

c) **amelynek** mindkét házastárs **állampolgára**, illetve az Egyesült Királyság és Írország tekintetében **amelyben mindkét házastárs „domicile”-lel (lakóhellyel) rendelkezik**; ennek hiányában

c) mindkét házastárs **állampolgársága**, illetve az Egyesült Királyság és Írország tekintetében **a két házastárs „domicile”-je (lakóhelye) a bírósághoz fordulás időpontjában**; ennek hiányában,

Indokolás

Meg kell határozni a pontos időpontot, amikor a követelményeket alkalmazni kell.

Módosítás 30
1 CIKK – 7 PONT

20 b cikk – 1a albekezdés (új) (2201/2003/EK rendelet)

Amennyiben a jelen cikk (1) bekezdésének megfelelően megnevezett jog nem ismeri el a különélést vagy válást, vagy pedig a házastársak valamelyikére nézve hátrányos módon teszi ezt, az eljáró bíróság országának jogát („lex fori”) kell alkalmazni.

Módosítás 31
1 CIKK – 7 PONT
20ea cikk (új) (2201/2003/EK rendelet)

20ea. cikk

Tájékoztatás a tagállamok részéről

(1) Legkésőbb ... -ig¹, a tagállamok közlik a Bizottsággal a hatáskörrel rendelkező bíróság és az alkalmazandó jog kiválasztásáról szóló megállapodásokra és a házassági szerződésekre alkalmazandó alaki követelményekre vonatkozó nemzeti szabályait.

A tagállamok közlik a Bizottsággal e szabályok minden későbbi változását.

(2) A Bizottság a nagyközönség rendelkezésére bocsátja azokat az információkat, amelyeket az (1) bekezdés alapján a megfelelő intézkedésekkel, különösen a polgári és kereskedelmi ügyekben létrehozott Európai Igazságügyi Hálózat révén közöltek vele.

¹ Az e rendelet hatálybalépésének dátumát követő 3 hónap.

Indokolás

Ügyelni kell arra, hogy a felek választása tudatos választás legyen, vagyis hogy a két házastársat kellőképpen tájékoztassák a választásuk konkrét következményeiről. Ebben a tekintetben el kell gondolkodni arról, hogy mi a legjobb mód annak biztosítására, hogy a joghatóságról való megállapodást aláíró felek teljes és megbízható információt kapjanak az aktus aláírása előtt.

INDOKOLÁS

E rendelettervezet célkitűzése, hogy egyértelmű és átfogó jogi keretet hozzon létre, amely magában foglalja mind a joghatóságra és a házassági ügyekben hozott határozatok végrehajtására és elismerésére vonatkozó szabályokat, mind az alkalmazandó jogra vonatkozó szabályokat.

Ezért a mai napig a válás mellett döntő „nemzetközi” házaspárokra a 2201/2003/EK tanácsi rendelet¹ („Brüsszel IIa”) joghatósági szabályait kell alkalmazni, amelyek lehetővé teszik, hogy a házastársak több különböző joghatósági ok közül válasszanak. Amint egy házasság felbontására vonatkozó eljárással egy tagállam bíróságaihoz fordulnak, az alkalmazandó jogot e tagállam kollíziós szabályai szerint határozzák meg. Azonban e nemzeti kollíziós szabályok nagyon vegyesek

A nemzeti kollíziós szabályok e különbözősége és a hatáskörök juttatása terén meglévő jelenlegi közösségi rendelkezések kombinációja számos problémához vezet „nemzetközi” válások esetében. A jogbiztonság hiányán kívül – amely abból ered, hogy a házastársak számára nehezen eldönthető, hogy melyik jog lesz alkalmazandó az esetükre² – a Bizottság valós veszélynek tekinti a „bíróságra rohanást” is: ez a kifejezés arra a helyzetre vonatkozik, amikor a jobban értesült házastárs igyekszik a másikat megelőzve ahhoz a bírósághoz fordulni, amely az ő érdekeit jobban szolgáló jogot alkalmazza. Ezenfelül, a harmadik országban élő uniós állampolgároknak nehézséget okozhat, hogy a válási ügyben hatáskörrel rendelkező bíróságot találjanak és a maguk származási országában elismertessék a harmadik országban hozott bontóítéletet.

A Bizottság javaslata e veszélyek csökkentését és a hiányok ideiglenes megoldását célozza, különösen azért, hogy bevezeti annak lehetőségét, hogy a felek közös megegyezéssel kijelölhessék az eljárásra illetékes bíróságot és az alkalmazandó jogot.

A bíróság kiválasztása

A 3a. cikk bevezeti a házastársak számára azt a lehetőséget, hogy közös megegyezéssel kijelöljék a házasságuk felbontására vonatkozó eljárásban hatáskörrel rendelkező bíróságot. A rendelkezés tagadhatatlan előnye, hogy növeli a felek autonómiáját és lehetővé teszi számukra, hogy szabadon, néhány kapcsoló tényezőnek megfelelően, ahhoz a bírósághoz forduljanak, amelyhez a legtöbb kapcsolat fűzi őket. Legelőször is, nagy figyelmet kell fordítani arra, hogy a kapcsoló tényező megfelelően erős és megfogalmazásában pontos legyen, anélkül, hogy feleslegesen korlátozó lenne. Az előadó azonban javasolja a 7a. cikk beillesztését azon helyzetek rendezése érdekében, amelyekben a 3., 3a. és 7. cikkben szereplő kritériumok alapján az a bíróság, amelynek hatáskörébe utalták az ügyet nem rendelkezik a házasság felbontásáról, vagy nem ismeri el a kérdéses házasság létét vagy érvényességét.

Az alkalmazandó jog kiválasztása

A 20a. cikk újítást jelent, mivel első alkalommal vezeti be a házastársak számára annak

¹ A Tanács 2201/2003/EK rendelete (2003. november 27.) a házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, illetve az 1347/2000/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről, HL L 338., 2003.12.23., 1. o.

² Lásd e tekintetben a 2006.7.17-i SEC (2006) 949 dokumentumot, 5. o.

lehetőségét, hogy közös megegyezéssel kijelöljék a házasságuk felbontására vonatkozó eljárásban alkalmazandó jogot. Az előadó szerint ésszerűnek tűnik azon lehetőség előírása is, hogy a házastársak szokásos tartózkodási helye szerinti állam jogát válasszák, ahol a megállapodás megkötésének időpontjában laktak, valamint azon állam jogát, amelyben a házasságot kötötték.

Ezenkívül az időtartamokra vonatkozó különböző kritériumok tekintetében vizsgálni kell a 20a. cikk és a 3., 3a. és 7. cikk közötti párhuzamosság hiányát. Az előadó szerint a 20a. cikkben a tartózkodás időtartamának kiterjesztése kissé önkényesnek tűnik. Az előadó ezért javasolja, hogy az időtartamot három évre igazítsák ki.

Tudatos választás

Ezenfelül, ügyelni kell arra, hogy a felek választása a tények és körülmények teljes tudatában történjen, tehát mindkét házastárs megfelelő információkkal rendelkezzen választásuk konkrét következményeiről. Ebben a tekintetben el kell gondolkodni arról, hogy mi a legjobb mód annak biztosítására, hogy a joghatóságról való megállapodást aláíró felek teljes és megbízható információt kapjanak az aktus aláírása előtt. Az is fontos, hogy az információkhoz való hozzáférést a házastársak egyéni anyagi helyzetétől függetlenül biztosítsák. Meg kell jegyeznünk annak fontosságát is, hogy a két házastárs pontos és teljes tájékoztatást kapjon a házasságuk felbontása esetén a bíróságra és az alkalmazandó jogra vonatkozó választásuk következményeit illetően, főleg azért, mert a tagállamok joga számos ponton jelentősen eltér, mint például a válás okai és formái, kimondásának feltételei, a különélés megkövetelt időtartama és az eljárást érintő egyéb meghatározó szempontok. Ezen felül, mivel a jog nem megváltoztathatatlan, előfordulhat, hogy egy adott időpontban aláírt megállapodás már nem felel meg a felek legitim elvárásainak abban az időpontban, amikor hatását kifejti, mivel a szóban forgó állam jogszabályai időközben megváltoztak.

Az előadó javasolja egy mechanizmus előírását azért, hogy a Bizottság felelős legyen az interneten alapuló nyilvános információs rendszerért (amely a polgári és kereskedelmi ügyekben létrehozott Európai Igazságügyi Hálózat keretében működik), amelyben mindenki megtalálhatja a nemzeti és közösségi jog lényeges szempontjaira vonatkozó naprakész információkat. Ezenkívül alapvető fontosságú, hogy a megkeresett bíróság fordítson figyelmet a két házastárs tudatos választásának kiemelt fontosságára.

11.9.2008

VÉLEMÉNY A JOGI BIZOTTSÁG RÉSZÉRŐL

az Állampolgári Jogi, Bel- és Igazságügyi Bizottság részére

a 2201/2003/EK rendeletnek a joghatóság tekintetében történő módosításáról és a házassági ügyekben alkalmazandó jogra vonatkozó szabályok bevezetéséről szóló tanácsi rendeletre irányuló javaslatról
(COM(2006)0399 – C6-0305/2006 –2006/0135 (CNS))

A vélemény előadója(*): Carlo Casini

(*) Társbizottság – az eljárási szabályzat 47. cikke

RÖVID INDOKOLÁS

A Bizottság javaslata kizárólag a joghatóság, valamint a házasságfelbontásra vagy különválásra vonatkozó kérelem esetében alkalmazandó jog megállapítását tárgyalja. Vagyis sem a házasság megsemmisítéséről, sem a házastársi tartáshoz való jogról nem szól. A szöveg a hatályos 2201/2003/EK rendelet részleges módosítására irányul, amelynek alkalmazási területe szélesebb körű, mivel a házasság megsemmisítésére, a szülői felelősség megállapítására és az ide vonatkozó bírósági határozatok államok közötti elismerésére irányuló keresetekre is kiterjed.

A vizsgált javaslat lényegében a „nemzetközi” párokra vonatkozik, azaz azokra, amelyekben a házastársak különböző állampolgárságúak vagy különböző államokban élnek. Az új rendelet újdonsága, hogy a házastársak megválaszthatják azt a bíróságot, amelyhez folyamodni kívánnak, illetve az alkalmazandó jogot, bár e választási szabadságuk nem korlátlan. Az utóbbi azon bíróságok és jogok tekintetében áll fenn, amelyek objektív viszonyban vannak a házastársi kapcsolattal. A javaslat szerint e viszony elsősorban a lakóhely tekintetében áll fenn. Ezért ha a két házastárs ugyanazon állampolgársággal rendelkezik és mindig az állampolgárságuk szerinti államban laktak, nincs lehetőségük a választásra, mivel csakis a tartózkodási helyük szerinti állam bíróságaihoz fordulhatnak, amelyek a – „lex fori”-val azonos – „lex loci” alapján fognak eljárni.

A javaslat egészében véve ésszerűnek tűnik. Tökéletesen egybehangzik ugyanis a személyek szabad mozgása elvével, amely az Európa építését megalapozó alapvető szabadságok egyike,

valamint a felek önállóságának tiszteletben tartását tartalmazó elvvel, akik tehát – ha kívánják – megválaszthatják azt a joghatóságot és jogot, amelynek keretében a házastársi kapcsolat felbontására irányuló kereset elbírálásra kerül.

Az előadó ugyanakkor úgy véli, hogy a javaslatnak a nagyobb hatékonyság érdekében javára válna pár módosítás.

Először is fontos annak pontosítása, hogy a felek választási szabadsága valamely tagállam joghatóságának és jogának megválasztására korlátozódik, ugyanúgy, mint ahogy általában véve – a szubszidiaritás elve alapján – a javaslat nem kötelezheti valamely állam hatóságait sem arra, hogy kimondják a házasság felbontását abban az esetben, ha államuk nem ismeri el a válást vagy a szóban forgó házasságfajtát.

Egyébként a Bizottság javaslata a házastársak számára biztosítja annak lehetőségét, hogy a 2201/2003/EK rendelet 3. cikkében felsorolt joghatóságok közül bármelyiket válasszák. Ennek megfelelően a 3a. cikk b) pontjában előírányzott, szigorúbb korlátozást tartalmazó kritérium felesleges. Technikai értelemben a legegyszerűbb megoldás ennek a pontnak a törlése. Ugyanakkor úgy tűnik, hogy a Bizottság javaslata az illetékes bíróság jogának előnyt kíván adni, miközben a felek számára megadja annak lehetőségét, hogy szabadon megválaszthassák a joghatóságot. A b) pontot nyilvánvalóan így kell értelmezni. E pont megtartásához és tartalmának a 3. cikkel való (a felek önállóságának növelésével történő) harmonizálásához az előadó szerint a 3a. cikket teljes mértékben át kell fogalmazni. Magától értetődik, hogy a 3. cikk érvényes és alkalmazandó abban az esetben, ha az illetékes joghatóság megválasztásának jogával nem éltek.

MÓDOSÍTÁSOK

A Jogi Bizottság felkéri az illetékes Állampolgári Jogi, Bel- és Igazságügyi Bizottságot, hogy jelentésébe foglalja bele az alábbi módosításokat:

A Bizottság által javasolt szöveg

A Parlament módosításai

Módosítás 1

1 CIKK – 2 BEKEZDÉS

3 a cikk – 1 bekezdés (2201/2003/EK rendelet)

(1) A házastársak megállapodhatnak abban, hogy a **közöttük felmerülő**, házasságfelbontással vagy különválással kapcsolatos eljárásban valamely tagállam bírósága vagy bíróságai rendelkeznek joghatósággal, feltéve hogy szoros kötelék **fűzi őket az említett tagállamhoz** azon tény alapján, hogy:

a) **fennáll a 3. cikkben felsorolt valamely**

(1) A házastársak megállapodhatnak abban, hogy a házasságfelbontással vagy különválással kapcsolatos eljárásban valamely tagállam bírósága vagy bíróságai rendelkeznek joghatósággal, feltéve, hogy szoros kötelék **áll fenn házastársi kapcsolatuk és a választott tagállam között** azon tény alapján, hogy:

a) **a házastársak ebben az államban**

joghatósági ok, vagy

b) *legalább három évig ott volt* a házastársak utolsó közös szokásos tartózkodási helye, vagy

c) *a házastársak egyike e tagállam állampolgára*, vagy az Egyesült Királyság és Írország tekintetében „domicile”-l (lakóhellyel) rendelkezik az utóbbi tagállamok egyikének területén.

megszakítás nélkül legalább három éven át szokásos tartózkodási hellyel rendelkeztek, feltéve, hogy ez az időszak a házasság felbontására vagy a különválásra irányuló keresetet megelőző három évnél nem régebben ért véget, vagy

b) a házastársak utolsó szokásos tartózkodási helye *ebben az államban található, és az alperes tartózkodási helye a kereset benyújtásának időpontjában is ott van*, vagy

c) *a felperes házastárs szokásos és jelenlegi tartózkodási helye legalább hat hónap óta ebben az államban található, amennyiben ezen állam állampolgára, vagy legalább egy év óta, ha nem ennek az államnak az állampolgára*, vagy az Egyesült Királyság és Írország tekintetében „domicile”-l (lakóhellyel) rendelkezik az utóbbi tagállamok egyikének területén, *vagy*

ca) a házasságkötésre ebben a tagállamban került sor.

Indokolás

A 3a. cikk módosításainak az a céljuk, hogy ésszerűbb hierarchiát vezessenek be az illetékességi kritériumok tekintetében: hosszú ideig fennálló tartózkodási hely; akár rövid ideig fennálló közös tartózkodási hely a legutóbbi lakóhely esetében, amely egyúttal az alperes jelenlegi lakóhelye is; a felperes bizonyos ideig fennálló jelenlegi tartózkodási helye; a házasságkötés helye. E feltételek mellett elkerülhető bármiféle ütközés a szóban forgó ismérvek között, illetve ezen ismérvek és a rendelet 3. cikke között, amelyet a felek közötti megállapodás hiányában továbbra is alkalmazni kell.

Módosítás 2

1 CIKK – 2 BEKEZDÉS

3 a cikk – 2 bekezdés (2201/2003/EK rendelet)

(2) A joghatóságról való *megállapodást írásba kell foglalni, és mindkét házastársnak alá kell írnia* legkésőbb a bíróság megkeresésének időpontjában.”

(2) A joghatóságról való *megállapodás tetszés szerinti időpontban megköthető és módosítható, de ennek* legkésőbb a bíróság megkeresésének időpontjában *meg kell történnie. Hatálya a teljes eljárás alatt folyamatos.*

A megállapodást írásba kell foglalni, keltezéssel kell ellátni és mindkét

házasúrsnak alá kell írnia. Azonban ha annak a tagállamnak a joga, amelyben az egyik házasúrs szokásos tartózkodási hellyel rendelkezett a megállapodás megkötésének időpontjában, további alaki követelményeket ír elő az ilyen megállapodásokra, teljesíteni kell e követelményeket. Ha a házasúrsak szokásos tartózkodási helye olyan különböző tagállamokban volt, amelyek jogszabályai további alaki követelményeket írnak elő, a megállapodás akkor érvényes, ha teljesítik az egyik jog által előírt követelményeket.

Ha a megállapodás egy házassági szerződés része, teljesíteni kell e házassági szerződés alaki követelményeit.

Indokolás

Fontos pontosítani a megállapodás formai feltételeit, pontosítani a hatályát, megállapodás hiányában pedig fenntartani az általános illetékességi szabályokat.

Módosítás 3

1 CIKK – 5 A BEKEZDÉS (új)
7 a cikk (új) (2201/2003/EK rendelet)

*(5a) A szöveg a következő cikkel egészül ki:
„7a. cikk*

Forum necessitatis (a szükségképpen hatáskörrel rendelkező és illetékes bíróság)

Ha az e rendelet szerint hatáskörrel rendelkező bíróság olyan tagállamban található, amelynek joga a házasság felbontásáról nem rendelkezik, vagy nem ismeri el a kérdéses házasság létét vagy érvényességét, a joghatóság a következő tagállamot illeti:

a) az egyik házasúrs állampolgársága szerinti tagállam; vagy

b) az a tagállam, amelyben a házasságot kötötték.”

Indokolás

Egyik tagállam sem kényszeríthető arra, hogy a felbontás érdekében házasságnak ismerjen el egy cselekményt, amely saját joga szerint nem tekinthető annak. Az pedig ellentétes lenne a szubszidiaritás elvével, ha egy tagállam bíróját a válás kimondására kényszerítenék annak ellenére, hogy a tagállam joga a válásról nem rendelkezik.

Másrészt egy „nemzetközi” házaspárnak jog van ahhoz, hogy az Unió legalább egy bírója kimondja a válást, amint a házasságot valamilyen kapcsolat fűzi az Unió területéhez; következésképpen, ha a felek nem választanak, alapértelmezésben a valamelyik házastárs állampolgársága szerinti tagállam bírósága vagy annak bírósága, ahol a házasságot kötötték az illetékes.

Módosítás 4

1 CIKK – 7 BEKEZDÉS

20 a cikk – 1 bekezdés (2201/2003/EK rendelet)

(1) A házastársak megállapodhatnak a házasságfelbontásra és különválásra alkalmazandó jog kijelölésében. A házastársak **a következő jogok egyikét** jelölhetik ki:

a) a házastársak utolsó közös szokásos tartózkodási helye szerinti állam joga, amennyiben egyikük még ott tartózkodik;

b) az egyik házastárs állampolgársága szerinti állam joga, illetve az Egyesült Királyság és Írország tekintetében az egyik házastárs „domicile”-je (lakóhelye) szerinti állam joga;

c) azon állam joga, amelyben a házastársak legalább öt évig tartózkodtak;

d) azon tagállam joga, amelyben a kérelmet benyújtották.

(1) A házastársak megállapodhatnak a házasságfelbontásra és különválásra alkalmazandó jog kijelölésében. A házastársak **azon tagállamok jogát** jelölhetik ki, **amelyeknek a házastársi köteléssel való viszonyát a 3a. cikk meghatározza.**

Indokolás

Az e módosításban javasolt kritérium szélesebb hatókörű, mint az, amely a Bizottság javaslatában szerepel, mivel az utóbbi kizárja az egyedül a felperes vagy az alperes tartózkodási helye szerinti jogot (még akkor is, ha ez a jog elvileg alkalmazható lehetne a 20a. cikk d) pontjának megfelelően történt joghatóság-választás alapján).

Módosítás 5
1 CIKK – 7 BEKEZDÉS
20 a cikk – 2 bekezdés (2201/2003/EK rendelet)

(2) Az alkalmazandó jog kijelöléséről szóló megállapodást írásba kell foglalni, és mindkét házastársnak alá kell írnia legkésőbb a bíróság megkeresésének időpontjában.

(2) A választás módját illetően a 3a. cikk (2) bekezdésének rendelkezései irányadók.

Indokolás

A módosítás által lehetővé válik az alkalmazandó jog kijelölése és az alkalmazandó jog választása közötti párhuzam biztosítása.

Módosítás 6
1 CIKK – 7 BEKEZDÉS
20 b cikk – bevezető rész (2201/2003/EK rendelet)

A 20a. cikk szerinti jogválasztás hiányában a házasságfelbontásra **és** a különválásra azon **állam** joga alkalmazandó:

A 20a. cikk szerinti jogválasztás hiányában a házasságfelbontásra **vagy** a különválásra **az alábbi sorrendben** azon **tagállam** joga alkalmazandó:

ELJÁRÁS

Cím	A házassági ügyekben alkalmazandó jog	
Hivatkozások	COM(2006)0399 – C6-0305/2006 – 2006/0135(CNS)	
Illetékes bizottság	LIBE	
Véleményt nyilvánított A plenáris ülésen való bejelentés dátuma	JURI 28.9.2006	
Társbizottság(ok) - a plenáris ülésen való bejelentés dátuma	15.2.2007	
A vélemény előadója A kijelölés dátuma	Carlo Casini 2.10.2006	
Vizsgálat a bizottságban	4.10.2007	19.12.2007
Az elfogadás dátuma	9.9.2008	
A zárószavazás eredménye	+: 25	-: 0
	0: 0	
A zárószavazáson jelen lévő tagok	Carlo Casini, Marek Aleksander Czarnecki, Bert Doorn, Monica Frassoni, Giuseppe Gargani, Lidia Joanna Geringer de Oedenberg, Othmar Karas, Piia-Noora Kauppi, Klaus-Heiner Lehne, Katalin Lévai, Antonio Masip Hidalgo, Hans-Peter Mayer, Manuel Medina Ortega, Aloyzas Sakalas, Francesco Enrico Speroni, Jaroslav Zvěřina, Tadeusz Zwiefka	
A zárószavazáson jelen lévő póttag(ok)	Sharon Bowles, Vicente Miguel Garcés Ramón, Jean-Paul Gauzès, Georgios Papastamkos, Gabriele Stauner, József Szájer, Jacques Toubon, Ieke van den Burg	
A zárószavazáson jelen lévő póttag(ok) (178. cikk (2) bekezdés)	Victor Boștinaru, Renate Weber	

ELJÁRÁS

Cím	A házassági ügyekben alkalmazandó jog			
Hivatkozások	COM(2006)0399 – C6-0305/2006 – 2006/0135(CNS)			
Az Európai Parlamenttel folytatott konzultáció dátuma	20.9.2006			
Illetékes bizottság A plenáris ülésen való bejelentés dátuma	LIBE 28.9.2006			
Véleménynyilvánításra felkért bizottság(ok) A plenáris ülésen való bejelentés dátuma	JURI 28.9.2006	FEMM 28.9.2006		
Nem nyilvánított véleményt A határozat dátuma	FEMM 13.9.2006			
Társbizottság(ok) A plenáris ülésen való bejelentés dátuma	JURI 15.2.2007			
Előadó(k) A kijelölés dátuma	Evelyne Gebhardt 13.9.2006			
Vizsgálat a bizottságban	24.1.2007	11.9.2007	3.10.2007	9.10.2007
	22.1.2008	15.9.2008		
Az elfogadás dátuma	15.9.2008			
A zárószavazás eredménye	+: -: 0:	38 2 1		
A zárószavazáson jelen lévő tagok	Alexander Alvaro, Roberta Angelilli, Emine Bozkurt, Philip Bradbourn, Mihael Brejc, Kathalijne Maria Buitenweg, Giusto Catania, Jean-Marie Cavada, Carlos Coelho, Panayiotis Demetriou, Bárbara Dührkop Dührkop, Urszula Gacek, Kinga Gál, Jeanine Hennis-Plasschaert, Lívia Járóka, Ewa Klamt, Magda Kósáné Kovács, Stavros Lambrinidis, Kartika Tamara Liotard, Viktória Mohácsi, Javier Moreno Sánchez, Rareş-Lucian Niculescu, Inger Segelström, Csaba Sógor, Vladimir Urutchev, Renate Weber, Tatjana Ždanoka			
A zárószavazáson jelen lévő póttag(ok)	Edit Bauer, Frieda Brepoels, Simon Busuttil, Evelyne Gebhardt, Sophia in 't Veld, Iliana Malinova Iotova, Ona Juknevičienė, Sylvia-Yvonne Kaufmann, Antonio Masip Hidalgo, Bill Newton Dunn, Luca Romagnoli, María Isabel Salinas García, Eva-Britt Svensson			
A zárószavazáson jelen lévő póttag(ok) (178. cikk (2) bekezdés)	Andres Tarand			
Benyújtás dátuma	19.9.2008			